

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21:60, polletna K 10:80, četrtletna K 5:40, mesečna K 1:80; za Nemčijo celoletno K 26:40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36:—.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 344.

V Ljubljani, v torek dne 30. julija 1912.

Leto II.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in štane naročnina

Za avstro-ogrsko kraje:

celoletna	K 21:60
polletna	10:80
četrtletna	5:40
mesečna	1:80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26:40
polletna	13:20
četrtletna	6:60
mesečna	2:20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Turški nauki.

Na Turškem je zmešnjava tako popolna, da niti najboljši poznavalci odnotnih razmer ne morejo natančno povedati, kaj da pomenijo in kakšne smotre da imajo vse te homatije, o katerih si poročila tako nasprotujejo kakor vesti o zmagah in porazih v Tripolitaniji. Nihče ne more zanesljivo uganiti, kakšen je dejanski položaj v deželi, koliko moči ima ta in ona stranka, na koga se more opirati nova vlada, koliko pristašev ima parlament in kakšno je resnično razpoloženje med ljudstvom. Časnikarji in čitatelji se ne morejo pritoževati, da ni vesti; teh pač sedaj ni od nikoder toliko kolikor iz Turčije, kakor da se je otomansko cesarstvo zaobljubilo, da bo letos skrbelo za časopisje v dobi kislih kumar in dopustov.

Ali iz vseh teh poročil vendar ni dobiti prave jasnosti, popolne, vsa vprašanja rešujoče jasnosti. Posebno ni dobiti odgovora na velevažno vprašanje, kaj pravzaprav hoče opozicija, kaj nameravajo uporni častniki, kakšno je razmerje med oficirskimi organizacijami in političnimi strankami. Da se mladoturkom slabo godi, je očitno; ali kaj prihaja za njimi? Česa je pričakovati, če bodo mladoturki popolnoma poraženi? So li tisti, ki silijo zdaj na površje in se bahajo s svojo močjo, naprednejši ali reakcionarniji od mladoturkov.

Že z Albanijo je reč nekoliko komplicirana. Deloma je tamkajšnja vstaja prav simpatična; ali meni nič tebi nič se človek ne more ogrevati za ta punt, ki ima v marsikaterem oziru prav nazadnjaško barvo in o katerem se tudi ne ve, koliko je tujih prstov vmes. Če zahtevajo Albanci avtonomijo, je to prav lepo; ali tudi ta beseda nima tako trdno določenega pomena, da se ne bi dala na različni način razlagati, in kdor ve, kako sovražno so Arnaviti nastopali proti prebivalstvu drugih narodnosti na Turškem, se ne bo dal zaslepi s prazno besedo, v katero se nazadnje lahko vtakne kdove kakšen pomen.

Marsikdo se dandanes po Evropi ogreva za Albance, ki bi se zgražal, če bi kdo le teoretično omenjal take reči, kakršne zahtevajo Albanci v imenu svobode. Pri nas n. pr. bo kmalu prepovedano nositi pipec v žepu; Albanci zahtevajo pravico, da smejo biti oboroženi, kolikor se jim ljubi. Čim bi pri nas kdo

sprožil tako misel, bi bili hipoma vsi stebri družbe pokonci in bi dokazovali, da skrbje v urejeni državi oblasti same za osebno varnost ter da nosijo samo roparji puške in handžarje s seboj. Na to stališče se je postavila tudi Turčija, ko je strmoglavila Abdul Hamida, češ če ne dovolimo Turkom, da bi nosili cel arzenal orožja na sebi, ne dovolimo tega privilegija niti Arnavtom. Prav tako bi naši zagovorniki svetega družabnega reda glasno poklicali po policiji, ako bi kdo rogovilil proti obvezni vojaški službi; Albanci, ki se puntajo za to, ker nočejo opravljati vojaščine, so pa takim pokroviteljem reda zelo simpatični. — Albanci nočejo plačevati davkov; to bi bil pri nas smrten greh; ali ljudje, ki nam zamerijo, če zahtevamo le pošteno reformo davkov, povečujejo davkom sovražne Albance.

Če pa je že albansko gibanje tako zloženo, da se ne more nabiti na eno kopito in soditi po eni formuli, je še težje izreči pravo mnenje o ostalih turških homatijah in njih ciljih. Mnogo grehov imajo mladoturki na svoji vesti; mnogo nad so prevarili, veliko vode so nalili v svoje vino, mnogo svojih lastnih zahtev so zatajili, svojo oblast so branili z nezakonitostjo in z nasilstvom. In kljub temu je dvomljivo, če je vredno želeli njih padec. Zakaj vsaj o enem delu opozicije je znano že iz prejšnjih časov, da skriva pod liberalnim plaščem prav nazadnjaške namene, in nikakor ni dobro znamenje, da so se druge skupine opozicije družile z njo.

Ali nekaj je vendar sredi vse zmede očitno: Upor, kateremu se je najprej umaknil vojni minister, potem mornariški minister in naposled vsa vlada, je zopet vojaški, oficirski.

Pravemu lojalnemu podaniku kakšne »civilizirane« evropske države se mora to zdeti nerazumljivo. Oficirji, ki odstavljajo vlado? Oficirji, ki zahtevajo razpust parlamenta? Oficirji, ki žugajo, da bodo marširali proti Carigradu? Oficirji vseh stopinj, med njimi tudi generali. Kako je to mogoče? . . . Nazadnje se glasi sodba: Eh, to je divja dežela, tam ni kulture, kljub moderni navlakji je to še vedno stara Turčija.

Tako enostavno se pa ta reč vendar ne rešuje. Turška vojska v celoti ni nič slabša od katere koli druge; svojo izobrazbo je dobila od nemških oficirjev, mnogo njenih častnikov je študiralo po evropskih deželah in izdavnja je disciplina turškega vojaštva na dobrem glasu. Ali ta armada je vendar izvršila revolucijo, ki je pripravila Abdul Hamida od prestola, iz te armade dezertirajo celoti oddelki v hribe, celi bataljoni te armade prisegajo, da ne bodo streljali na Albance, oficirji te armade žugajo, da bodo marširali proti Carigradu!

Eh, tako je na Turškem — pravijo ljudje, ki bi sami sebe radi preslepili. Turška neciviliziranost ima biti zadostna razlaga vseh teh gotovo nekoliko čudnih pojavov.

Pa ni! Zakaj take zanimive reči se niso godile samo na Turškem. Zgodovina zadnjih let obsega še več poglavij podobne interesantne vsebine. Na primer Portugalsko. Kralja Manuela je z vsem spoštovanjem preginalo vojaštvo, portugalsko republiko je postavila na mesto monarhije armada in mornarica.

In še več takih slučajev. Na primer Kitajsko. Ravno tiste čete, ki so evropsko izvežbane, so dvignile zastavo revolucije; kitajska monarhija in mandžurska dinastija sta padli in kitajska republika se je ustanovila z bajoneti in kanoni armade.

Malo spominjanja bi utegnilo pokazati, da so v manjšem obsegu tudi drugod vojaške sile igrale drugačno vlogo, nego jim je bila namenjena od gospodujočih faktorjev. Grob Aleksandra in Maše ter nekdanji francoski oficir Petar Karagorgjevič bi to lahko potrdili.

Na Ruskem bi se našli podobni dokazi tja do zarote dekabristov. . . . Še dalje nemara ni treba posegati v preteklost.

»Armada je stebler trona, meč in ščit domovine, varuh reda proti zunanjim in notranjim sovražnikom« . . . tako po priliki se definira namen in naloga vojaštva v najuradnejših spisih. Kapitalizem, ki je pravi gospodar naše dobe, pa smatra militarizem za svojo desno roko. Ali glasno govoreča dejstva kažejo, da tiče v oboroženi organizaciji nevarnosti, na katere navadno ne mislijo tisti, ki se poslužujejo oborožene sile za svoje namene. Enkrat se je ta nevarnost obrnila proti Manuelu, enkrat proti Abdul Hamidu, zdaj pa proti mladoturkom. Proti komu jutri, se še ne ve. Toliko se pa že danes vidi, da se tudi meč militarizma lahko obrne proti svojim lastnim gospodarjem, kadar pride pravi čas.

Deželni glavar na visokem konju.

(Dopis z dežele.)

»Setz deinen Fuß auf ellenhohe Socken, setz dir Perücken auf von Millionen Locken, du bist am Ende, was du bist.« — Dr. Susteršič, advokat v Ljubljani, po milosti naših duhovnikov deželni glavar Kranjske, se je izjavil v seji deželnega zbora, da ne čita svojih stranki nasprotnih slovenskih listov. Ta dr. Susteršič je bajte tudi voditelj klerikalne stranke na Kranjskem in kolikor dopušča dr. Benkovič in kak klerikalni advokat na Primorskem, tudi voditelj vseslovenske klerikalne stranke. Nekateri naši duhovniki ga kot vodjo priznavajo. Kakor se je videlo na Šukljetu, to priznavanje ni dosti vredno, to je priznavanje na odpoved in doktor Susteršič ne dobi deset glasov, ako bi ga duhovniki odslovili. Šuklje zdaj ne dobi mandata, razven če ga volijo veleposestniki namesto dr. Schwega. — In Šuklje je, kar se dostaja intelekta in občne omike za par glav višji od dr. Susteršiča. Kako so Šukljeta po vstopu v klerikalno stranko naši duhovniki hvalili! Mislili so, da ga postavijo za voditelja stranke in zdaj, ko so ga odslovili, zdaj jim je prototip vsega grdega na Slovenskem in spominjajo se, kaj so duhovni sobrati pred 25 leti o njem pisali in govorili in ravno isti katoliški duhovnik, ki ga je poljubljaval pri odhodu z mesta deželnega glavarja, mu je z ozirom na preteklost vrgel v obraz: Šuklje je Šuklje, ven z njim iz naše stranke! Tedaj taka čast ni dosti vredna, tarpejska skala je prav blizo sedeža deželnega glavarja in voditelja klerikalne stranke na Slovenskem, ki ne čita svojih stranki nasprotnih časopisov, oziroma, ki v seji deželnega zbora to izjavlja.

Ali se da misliti kaj bolj neumnega, kakor je ta izjava? Voditelj kake stranke mora čitati časopisje nasprotne stranke že na vse zgodaj, da izve, kaj ti nasprotniki delajo, kako vodijo boje proti njegovi stranki. Deželni glavar ima dolžnost, da spoznava mnenje vsega prebivalstva, pa vsaj tistih rojakov, ki se javljajo v časopisju. To je del javnega mnenja. In deželni

glavar, kateri je prišel kvišku s pomočjo duhovstva, ki deluje med analfabetnim kmetom, ima še le prav dolžnost, da izve, kaj pravijo stanovniki, ki znajo brati in pisati, ker tisti so baje gonilne sile narodnega razvoja povsod drugod in menda tudi na Slovenskem. Deželni glavar v vseh časih si mora znati predstavljati delovanje vseh stanov v deželi, v kateri je glavar, ker drugače je in ostaja revež v vodstvu, ne ve spoznavati gospodarstva v deželi, katerega se udeležujejo gotovo tudi njemu nasprotni strankarji, ne ve spravljati teh delavcev, kolikor premore deželni glavar, v sklad s praproductenti-kmeti, ki so v zdajšnjem gospodarstvu vezani na mestne sloje, kakor leti na kmete. Tisoč in tisoč vezi veže te producente med sabo in v časopisju se izraža mnogo gospodarskih, etičnih, kulturnih težev, ki morajo zanimati glavarja deželne uprave. Ne da bi zahteval kdo od dr. Ivana Susteršiča, da bi kot deželni glavar bil objektivno napram vsem strankam v deželi; kaj takega pretega doševni horionit njegov, ali navadna pamet uči vsacega mislečega človeka, da se briga za to, kaj onegavi njegovi stranki nasprotna politična, gospodarska stranka, ker drugače ostaja nevednež v tem, kar se godi v njegovi bližini. »Kein Mensch hat so sehr Recht, daß der andere neben ihm vollkommen Unrecht hätte.« Ljudstvo pravi: treba poslušati obe plati zvona. In kaj vse še bi se dalo navesti v dokaz tega, da ima deželni glavar kot tak, kot vodja stranke naj že bo nevednež kakor hoče — biti dobro informiran o počenjanju vseh političnih in gospodarskih strank v deželi!

Pri nas na Slovenskem je dosti častiljubja, pa tudi dosti in preveč ošabnosti, ohole nadutosti, precenjanja lastnih zmognosti, lastnega dela. Dosti je rojakov, o katerih se sme trditi, da o sebi resno mislijo: prvi sem jaz, potem dolgo nič in potem še le gospod Bog. Ako se pomisli, koliko velikih duhov je najti med večjimi in omikanimi narodi, ki pa tako lepo skromno hodijo po svetu in če se ozremo na naše talente-literate začeni s Prešernom, ki so vsi skromno opravili svoje življensko delo, se nam kaj čudno vidi, ako kak političar manjše mere in bodi tudi večje, puha in se šteje bog ve za kakega velikana. Največja politična talenta, kar jih je v zadnjem stoletju zraslo pri nas na Slovenskem v meščanskem svetu in ki sta tudi imela primerno omiko, sta bila doktor Schwegel in Šuklje. Oba sta zdaj šla v penzijo kot politika. Povejte, kaj večjega sta ta dva koristila? Prav prav malo; vse smo doma sami storili, kar je napredka v našem narodu. Kaj so avstrijski državniki do sedaj storili dobrega slovensstvu? — O da, zadaviti so pomagali v poslednjih desetletjih (glej zadnje statistično izvestje) več tisoč Slovencev in več tisoč je šlo vsled državnih dobrot v dežele kulijev dela iskat.

Ko pregledata Schwegel in Šuklje svoje političovanje in delo v njem, morata priznati, da tudi njihova ponižna vladna služba ni koristila našem narodu. Zgodovina slovenskega naroda v proslnem stoletju, povej kaj so narodu koristnega zbavili Tomani, Poklukarji, Schwegel, Šuklje in kaj za božjo voljo dr. Ivan Susteršič!

Tedaj tudi iz tega pogleda ne moremo priznavati bodi kateremu kranjskemu deželnemu glavarju v preteklih desetletjih, da se postavlja kot kakor bog nad vse, in nemara je iskati v navedeni Susteršičevi izjavi, da ne bere njegovi

EMILE ZOLA:

Rim.

In zdaj se je zgodilo nekaj nezasižanega. V rastoči eksaltaciji, razvneti od silnega plamena ljubezni se je začela brez naglice slačiti. Najprej je padla jopica s telesa, zasvetile so se bele roke, bele rame; potem so zdrsnila krila dol, bel noge, beli gležnji, oproščeni črevljev, so vzveteli na preprog; potem je izginila zadnja odeja, kos za kosom in belo telo, bele prsi, bela bedra so se razvila v čudežnem belem cvetu. Z najvniim pogumom, z nebeškim pokolem, kakor da je sama, je odložila vse do zadnje tenčice. Kakor velika lilija je stala v svoji čisti nagoti, v svojem brezbriznem, za noben pogled se menečem kraljevskem dostojanstvu, da je mračna soba zažarela in zadišala od lepote njenega telesa. Bil je čudež krasote, živo uresničene najlepših marmornatih podob. Vrat kraljice, prsi boginje boja, od ramen do pete ponosna gibčna črta, svete obline udov in bokov. In bila je tako bela, da ni noben marmorni kip, noben golob, da sam sneg ni bolj bel.

»Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!«
Pierru in Viktorini je bilo, kakor da gledata prikazen, kakor da je veličastno vzplamtel svetla vizija in ju potlačila na kolena. Viktorina se ni niti zgenila, da bi ustavila njeno prečudno vedenje; premagalo jo je tisto z gropeč prepovedano spoštovanje, ki ga človek občuti vpricho ljubezenske ali verske blaznosti. Pierru, vsemu odrevenemu, pa je bilo, kakor da je zaveto mimo njega nekaj tako velikega, da ni bil sposoben ničesar drugega kakor grozopolnega občudovanja. Ta snežna, kakor lilija bela nagota, ta čista, plemenita devica, katere telo je žarelo v lastni svetlobi, v sijaju v njem goreče mogočne ljubezni, mu ni dihala nič nečistega. Kakor resnična, zvesta, od genija ozarjena umetnina, ga tudi ona ni žalila.

»Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!«
In ko je legla, je Benedeta vzela umirajočega Daria v naročje. Njegove roke so imele še toliko moči, da so se sklenile okrog nje. To je pravzaprav hotela kljub svojemu navideznemu miru, kljub vztrajnosti svoje čistosti, pod katero je razsajal plameteči vihar požara. Pnomer, tudi ob mirnih urah, jo je trpinčila ta sila. Zdaj, ko je strašna usoda posegla po ljubem, da ji ga vzame, se ni več hotela vdati prevari; ni ga hotela izgubiti, ne da bi se mu vdala, ko je bila tako abotna, da se mu je odrekala takrat, ko sta še oba žarela od smehljajoče nežnosti in sile. V njeni blaznosti se je razodel upor narave; bil je nezavedni krič žene, ki noče neplodna umreti, brez koristi kakor seme, zanešeno od sovražnega vetra, da ne vzkali nobeno življenje več iz njega.

»Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!« Objela ga je s svojimi nagimi udi, z vso svojo nago dušo. Ta trenutek je Pierre opazil na steni nad vzglavjem postelje grb rodu Boccanera, star na lilastem baržunu z zlatom in barvastu svilo izvezeno pano. Da, to je bil krilati zmaj, pihajoč v plamen, to je bilo divje, ognjevito geslo »Bocca nera, alma rossa« — črna usta, rdeča duša, — od tuljenja zatemnela usta, v duši pa plameteči žar vere in ljubezni. Ves strastni, vroči rod s svojimi tragičnimi legendami je zopet vstal, da požene svojo zadnjo krasno hčer v to strašno in hudo zaroko v smrti. Ali pogled na izvezeni grb je zbudil v njem še drug spomin — spomin na sliko Cassije Boccanere, ljubimke, sodnice, ki se je bila s svojim bratom Eredom in s truplom svojega ljubega, Flavija Corradinija, vrgla v Tiberu. Ni li bil to enak obupen obem, ki je hotel premagati smrt, enaka divjost, ki se je vrgel s truplom ljubljenega, izvoljenega, edinega v brezdnost? Obe — ta, ki se oživlja zopet tu gori na sliki, in ta, ki umira tu doli s svojim ljubim — sta si podobni z

enakimi koprnečimi ustmi in z enakimi velikimi sanjavimi očmi v enakih okroglih, razumnih in trmastih obrazih kakor dvoje sester. Bilo je, kakor da je druga le duh prve, ki se je vrnil.

»Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!«
Celo večnost — nemara sekundo sta bila objeta. Ona se mu je vdala z besnočo, s sveto besnočo, ki sega preko življenja v temno neskončnost neznanega, ki se je imelo zdaj zanjo pričeti. Brez strahu, brez gnusa pred boleznijo, ki ga je izpremenila, da ga ni bilo spoznati, se je z njim pomešala, z njim stopila; on pa, ki je izdihnil v tej veliki sreči, katere blaženost je naposled okusil, je obležal, trdno sklepajoč roke okrog nje, kakor da jo odnaša s seboj. Tedaj pa se je zgodilo — bodisi iz bolesti zaradi nepopolne posesti, ob misli na brezkoristno devišvo, ki se ni moglo več oploditi, bodisi v najvišji radosti, da se je z vso silo njene volje vendar in vendar izvršil zakon — tedaj se je v tem objetju onemogle smrti zllil tak silen tok krvi v njeno srce, da je počilo. Tesno sklenjena, za večne čase v njegovem naročju je ležala mrtva v objetju svojega ljubega.

Začul se je stok; Viktorina se je približala in je razumela vse. Tudi Pierre je vstal; dvigan od veličastnega pogleda je trepetal od občudovanja in ihtenja.

»Le poglejte, le poglejte!« je jecljala služkinja s pridruženim glasom. »Nič več se ne gane, nič več ne diha. Ubogo moje dete, ubogo moje dete! Mrtva je!«

Duhovnik pa je mrmral:
»Moj Bog, kako sta lepa!«
To je bilo res; še nikdar ni sijala taka vzvišena, tako žarka lepota z mrtvaških obrazov. Pravkar še prsteno in ostarelo Dariove lice je pobledele in se požlahnilo kakor marmor, poteze so se kakor v vzhičenosti nepopisne radosti raztegnile in izenačile. Benedeta je ostala zelo resna; strastno energična guba

ji je ležala okrog ust, skrajno beli obraz pa je izražal bolestin, neskončno blaženost. Njiju lasje so se izpremešali, široko razprte, globoko zroče oči so se gledale z večno sladko nežnostjo. Bila je za vse čase združena, z vsem čarom svoje zveze v neumrjčnost preseljena dvojica, ki je premagala smrt. Vzhičena lepota neumrjčoe, zmagovite ljubezni je žarela od nje.

Ali naposled je zahtela Viktorina in v njen jok so se mešali glasovi tožbe, da je bilo mahoma vse navskriž. Pierre, ves zmeden, ni mogel razumeti, kako da se je soba nenadoma napolnila z ljudmi, ki jih je razvnela nekakšna obupna groza. Kardinal je bil pač prihital z don Vigilijem. Nedvomno je pripeljal doktor Giordano to minuto tudi v bližnji smrti njenega nečaka obveščeno Serafino; zakaj zdaj je bila tukaj, omočena od strel, ki so druga za drugo zadevale ta dom. Doktor sam je bil vznemirljen od čuda kakor stari zdravniki, katerih izkušnost se vsak čas preplahi vpricho dejstev, pa je iskal kakšno razlago, rekoč z obotavljanjem, da gre morda za oteklino v žili, morda za embolije.

Viktorina se mu je drznila seči v besedo. Bolest jo je, služkinjo, zenačila z gospodarji.

»Oh, gospod doktor, preveč sta se ljubila! Ni li to dovolj, da sta skupaj umrla?«

Donna Serafina je poljubila draga otroka na čelo in jima je hotela zatisniti oči. Ali ni se ji posrečilo; trepalnice so se odpirale, čim se je odmaknil prst in oči so se zopet zasmehljale, izpremenjavajoče otrplo nežnost svojega večnega pogleda. Ko pa je dejala, da je zaradi dostojnosti treba ločiti trupla in poizkusila razvezati ude, je Viktorina zopet zaklicala:

»O, signora, signora, saj jim še polomite roke. Le poglejte, človek bi mislil, da so prsti zarasli v rame. Nikoli, nikoli se ne izpustita.«

štranki nasprotnih slovenskih časopisov, ne-
umna, neopravičena ošabnost politika, ki si do-
mišlja, da stoji na krmlju vse velike države in
se ne more brigati za kretanje malega sloven-
skega naroda tam dolj kje na jugu države,
ali je to isok gori v oblakih, da je vse pod
njim golazen. Kaj bo ostalo od dr. Šusteršič-
čevega javnega dela, ko bo moral drugemu pre-
pustiti mesto deželnega glavarja in vodstvo klerikalne
stranke! — Ne en govori ga ne postavlja
med prve govornike parlamenta, ne ena poteza
v njegovem parlamentarnem delu ni pridobila
narodu, h kateremu spada, kako boljše šanco
za življenje in tudi avstrijski klerikalizem mu
ne more priznati bodi kako mesto, kakor ga
zavzemajo na Nemškem v rajhu posvetni vodi-
telji klerikalizma. Dr. Missa ga je šolal — pa:
wie er sich räuspert, wie er spuckt — pa še to
tako bahato, da je naravnost gnusno.

Prošnjo imamo do vlade; naj nikar ne preda-
laga cesarju, da dá dr. Ivanu Šusteršiču plem-
stvo, tudi najmanjše ne, ker drugače se bo
treba izseliti iz dežele! — Na Slovenskem je
precej ljudi, ki le drhtijo po plemstvu; — usmi-
lite se nas drugih, ki smo zadovoljni s svojimi
poštenimi imeni! —

Da bi le kak vnanji žurnalista te glavarjeve
dubovosti ne staknil in je ne obelodanil! Nemci
bi djali: Und dieser ist Doktor Juris — wie
dumm müssen erst die anderen Leute sein!
— Deželnega glavarja prosimo prav lepo, naj
take duhovitosti hitro stisne nazaj, preden za-
pustijo zobovje, drugače bomo prosili naše
gospode duhovnike, da postavijo kakega dežel-
nega poslanca iz kurije veleposestva za dežel-
nega glavarja, plemenitnika starejše familije in
starejše zlahtnosti, ki bo kot deželni glavar raz-
umel vsaj navaden takt in ne bo tako visoko
nosil glave.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Žandarska cenzura.** Včeraj si je ljubljanski državni pravdnik dovolil prekrepro štalo. V svoji preprosti pameti smo izrekli misel, da žandarmerija navsezadnje ni steber države, kakor je v soboto liberalcem oznanil liberalni »Sl. Narod«, ki jemlje v zaščito obnašanje žandarmerije pri moških volitvah. Državni pravdnik je položil to našo skromno misel v Prokrustovo postelj svoje revne cenzurne umetnosti in jo natezal toliko časa, da se mu je zazdela godna za — § 491. Žandarsko bodalo je sicer od nekaj čvet državniške modrosti v zapuščenih Avstriji, ampak tabernakel ni, pred katerim bi se morali spoštljivo priklanjati. Včerajšnja konfiskacija je nezasišana predrznost in ostuden atentat na tiskovno svobodo, v kričečem nasprotju z veljavnimi zakoni, ki nikjer ne terjajo od človeka, da bi bil žandarski navdušenjak. Ampak ne je predrznost, tudi norost je včerajšnja zaplemba; v njej se kaže zelo sumljivi in nevarni simptomi ljubljanskega državnega pravdnika, ki očitno ne zna misliti dosledno in logično. Po njegovih konfuznih predstavah vladi, ali pa recimo domobranskemu ministru, in tudi deželni vladi še celo okrajni politični oblasti lahko mirne vesti očitam pristranost, ampak obnašanje žandarmerije, ki je le cepec, le krepelo navedenih oblasti, je vzvišeno nad vsako kritiko. Za tistega, ki se le predrzne dvomiti o nepristranosti žandarmerije zmerom in v vsakem slučaju ima državni pravdnik pripravljeno palico — § 491. Če že spodobnosti ne moremo terjati od državnega pravdnika v njegovem rokodelstvu, smemo pričakovati vendar malo več pravniške sramežljivosti. S svojimi salomonskimi ukrepi zbuja ta mož med juristi salve gromkega krohotu; zmerom se pa nemara ne sme zanašati, da bodo sodniki iz osebne prizanesljivosti ali iz šablonske komodnosti potrjevali njegove nezmislne norosti.

— **Spreobrnjeni Savli.** Prijatelj našega lista nam piše: »Kakor sem v »Zarji« bral, je v pogodbo za kanalizacijska dela sprejeta mezdna klavzula, kakor jo je zahteval Kristanov predlog v občinskem svetu, ki ga je liberalno-

nemška večina svoj čas poteptala v občinskem svetu. Tedaj je liberalni poročevalec Štembov zvesto sekundiral znanemu nemško nacionalnemu hujšaku Pammerju in »Slov. Narod« je odlozil nastop Nemcev in liberalcev proti opravičeni zahtevi delavstva celo branil z abderitsko trditvijo, da je taka zahteva neizvedljiva. Da je mezdna klavzula lahko izvedljiva, ste že v »Zarji« dokazali z neštevilnimi zgledi iz občinskega gospodarstva drugih mest, kjer se je povsod prav dobro obnesla in kjer so se zanj ponekod celo uvideni in razumni podjetniki zavzemali. Da je izvedljiva mezdna klavzula, pa je pokazal odsek za nadziranje kanalizacijskih del sam, ki jo je sprejel med pogoje in s tem popravil greh občinskega sveta oziroma njegove večine. Minimalna mezda 3 K v resnici ni visoka in naloga mestne občine bi bila v sedanjem času draginja, da vzdigne običajne mezde in pomnoži s tem kupovalno silo svojega prebivalstva, ampak kot prvi korak je pozdravljati tudi ta skromni uspeh, saj se je mestnim očetom ta predlog še pred nekaj tedni zdel neizvedljiv ali pa vsaj nevaren eksperiment in toliko duševne gibkosti ni zahtevali od teh konservativcev, da bi se od včeraj na danes izpremenili v čile in radikalne socialne reformatorje. Zlasti pa bo blagodejno vplivala določba glede na zdrava stanovanja in na zavarovalne predpise in se ob strogi kontroli utegne preprečiti ponovitev škandala, ki je v tem pogledu vladal pri delih v Gruberjevem kanalu. Po vsem tem me je zanimalo izvedeti, kakšno stališče zavzema »Sl. Narod«, ki je bil še pred kratkim zaverovan v neizvedljivost Kristanovega predloga: ali se je iz Savla prelevil v Pavla, ali še vedno ponavlja staro melodijo. Prebrskal sem zadnje številke in odkril, da je sprejel mezdne klavzule popolnoma zamaščen. Stara metoda liberalnega glasila, da z debelim molkom skriva svoje blamaže!

— **Nekaj odgovora.** Glasilo »Učiteljske tiskarne« (»Dan«) je prevzelo dedščino pokojnega »Jutra«. Če le more, napada socialne demokrate — menda iz hvaležnosti učiteljsva do stranke, ki je najboljša in najskrenejša prijateljica šole. Da se laže, da natoljuje in obrekuje, to se razume pri »Dnevu« samoobsebi. V št. 207 z dne 26. julija napada mene na »svoj način«, češ, da so v Mostah volici pokazali, da se ne strinjajo z umazano in smrdljivo politiko Antona Kristana. Resnici na ljubo morem pač konstatirati, da jaz — žal — nisem imel prav nič časa utikati se v moščanske volitve. Torej ni mogel nikdo obsojati moje »politike«. Dalje je ostudna laž, da sem se jaz v nedeljo v Mostah (to je na dan volitev) izrazil proti nekemu, da je prav, da so zmagali klerikalci. Prvič je zame vse eno, če so klerikalci gospodarji občine ali pa taki liberalci, ki stresajo po »Dnevu« svoje neumnosti. Drugič ob času, ko sem bil v Mostah, še izid volitev ni bil znan in o izidu nisem z nikomur mogel govoriti. Kdor pozna mene, ve, kako velika in nesramna laž je, ko piše »Dan«, da sva jaz in »Kocinur« delala s klerikalci načrte. »Izjavljam, da ne poznam osebno niti Oražma, niti koga drugega, ki vodi klerikalno politiko v Mostah — o moščanskih volitvah nikdar in nikoli nisem z nobenim klerikalcem govoril. To izjavljam zato, da vedo čitatelji »Zarje« kakšni lažnjivci in obrekovalci so pri »Dnevu«. Ant. Kristan.

— **Krščanska sirovost pred sodiščem.** Včeraj se je pred ljubljanskim okr. sodiščem zagovarjal znani klerikalni kričar Franc Mrcina, občinski tajnik v Mostah. Pred časom je prišla k njemu žena Platovškova v občinsko pisarno in ga prosila za svojo knjižico. Tajnik Mrcina je ženo brez poduka nahrulil, da naj gre iskat knjižico v bolnico. Ona pa je nekoliko razburjena položila roko na mizo in izjavila: Jaz sem knjižico oddala občini in zahtevam tudi, da mi jo občina vrne. Navzoči kumpun Mlakar se je oglašil na to: Skozi okno jo ven vrzi. Mrcina je skočil na to k ženski, jo prijel od zadaj z obema rokama za ramo, jo stresel in pahnil v zaprta vrata. Nato je stopil za njo,

odprl vrata in sunil žensko na hodnik. Navzoča je bila tudi kleparjeva žena Frkova, ki je vse videla — prišla je namreč s tožnico — in v polnem obsegu pod prisego potrdila obtožbo. Obtožbo je potrdila kot pričica tudi tožnica. Med obravnavo je razširil obtožbo zastopnik tožnice tudi na Mrcinovega tovariša Mlakarja, ker jo je razžalil z besedami: Vrzi jo skozi okno. Sodišče se je uverilo o krivdi obtožencev, dasti je zagovarjal hotel doseči opravičitev svojega klienta s čudno teorijo, da če se vrže koga v vrata, se mora ta z rokama vjeti, če se pa ne vjame, je kriv svoje poškodbe sam. — Tajnik Mrcina je bil obsojen zaradi lahke telesne poškodbe in razžaljenja časti — zmerjal je namreč tožnico s psom — na 48 ur zapora, v povrnitev sodnih stroškov. Dalje mora plačati Platovškovi 10 kron za bolečine in pet kron za zdravniško spričevalo. Mlakar pa je bil obsojen zaradi žaljenja časti na 10 K globe ali na 24 ur zapora.

— **Zdehanje je nalezljivo;** povzročil ga zaspalnost največkrat pa dolgčas. Ker pa smo že včeraj povedali, da na vrtni veselici pevske podružnice »Vzajemnosti«, ki se vrši v nedeljo 4. avgusta ob 4. uri popoldne v Vrdmatu v gostilni pri Babniku, vokal Bohoričeve in Zalokarjeve ulice, ne bo prišel v goste »gospod dolgčas«, dasiravno je vstopnine le 30 vin. za osebo, otroci do dvanajstega leta so pa celo prosti; zato čisto gotovo upamo, da pride vsakdo, ki ni prijatelj zdehanja, na to vrtno veselico, kjer si bo vsled mnogolične zabave čisto gotovo pregnal dolgi čas, ki je nevaren povzročitelj zdehanja. Petje, godba, ples — bo srce in dušo razvnelo, in vsakdo bo zadovoljen, da si je na tako cen način preskrbel zopet eno nedeljo neprislilene zabave.

— **Nemška podružnica »Vzajemnosti«** priredi v soboto 3. avgusta zabavni večer na vrtu hotela »Južni kolodvor«. Pri zabavnem večeru sodeluje moščanski tamburaški zbor in igralec gospod Modic. Ob dvanajstih: ples. Vstopnina 40 vin., začetek ob 8. zvečer. K mnogobrojni udeležbi vabi pripravljalni odbor.

— **Nogometna tekma v Kranju.** V nedeljo je bila tekma med ljubljanskim in škofjeloškim fudbalskim klubom. Izid je bil 7:0, zmagalo je škofjeloško moštvo. Ljubljanski nogometni klub »Vzajemnosti« je mislil, da bo igral s samimi škofjeločani, a med njimi je bil 1 škofjeločan, 1 dunajčan, 1 goričan, 3 ljubljancje in 5 kranjčanov, ki so bili vsi zelo izurjeni igralci, ker igrajo že dolgo vrsto let. Precejšen vzrok slabega izida za ljubljansko moštvo je tudi v tem, ker je imelo v drugi polovici zelo slab teren, jame in jarke, tako da so morali igralci paziti bolj nase kakor na žogo. Obramba je bila nad vse izborna, posebno se je odklovala desna stran. Vso grajo pa zasluži sodnik, ki je bil za naše moštvo kratkoviden, za škofjeločane pa menda ne. Prihodnji mesec bo najbrže tekma s Kranjem v Ljubljani. Naši igralci naj se kolikor mogoče mnogo vadijo do tega časa. — e.

— **Umrli so v Ljubljani:** Marjeta Peterlin, mestna uboga, 79 let. — Alojzija Zupančič, bivša gostilničarka, 63 let. — Danica Rojc, hči prevoznika, 1 leto. — Matija Šusteršič, občinski ubožec, 71 let. — Albina Sernjak, hči tovarniškega delavca, 3 leta. — Fran Tony, občinski ubožec, 73 let. — Fran Salokar, steklarski delavec, 21 let. — Marija Kropf, delavka, 38 let. — Andrej Jeras, delavec, 80 let. — Josip Bečan, delavec, 59 let.

— **S trebuhom za kruhom.** V nedeljo se je z južnega kolodvora odpeljalo 33 Bolgarov.

— **Modras pičil gosta v gostilni.** V nedeljo je bil 23letni brivski pomočnik Franc Ribič v neki gostilni v Dravljah. V gostilno je prinesel neki deček kazat vjetega modrasa. Ribič je prijel modrasa z roko, a modras ga je pičil v dva prsta desne roke. Ribič je moral iskati zdravniške pomoči v deželni bolnišnici.

— **Ogenj.** Ko je v soboto stražnik na Poljanah opravil svojo službo, je opazil, da gori pri železniškem prelazu lesena šupa, ki je last železniškega čuvaja Karla Skribe. Stražnik je takoj obvestil gasilce, ki so bili sicer takoj na svo-

jem mestu, a šupe ni bilo mogoče rešiti, ker je bila do prihoda gasilcev že pogorela. Rešili so nekaj mrve, ki je pa za kladjo vsled dima za nič. Skriba ima do 300 kron škode in ni bil zavarovan. Zažgali so baje otroci, ki so se tam igrali z vžigalicami.

— **Tatvina.** V soboto je policija v neki hiši v Hradeckijevi vasi aretirala 18letnega bančnega slugo podružnice »Ljubljanske kreditne banke« v Trstu, Adolfa Dolinška iz Rudolfovega, ki je iz izloženega okna navedenega zavoda pokradel za 315 K 20 v raznega tujega kovane denarja. Aretovanca so izročili deželnemu sodišču, od koder ga bodo odvedli v Trst. Dolinšek ni imel pri sebi niti vinarja denarja.

— **Ukradel je** nekdo v soboto delavcu Jožefu Vestermannu barvan, štirikolesni otroški voziček, vreden 6 K.

— **Ukradeno kolo.** V soboto je ukradel nekdo zidarju Ivanu Šiflarju kolo. Kolo je »Dürkop«, tvrdke »Styria«, prostega teka, črno pleskano, ima na vzgor zakrivljeno bilanco, kolesi sta pa znotraj rdeči. Kolo je že v precej slabem stanju in je vredno 120 kron.

— **Karambol.** Ko sta se v soboto zvečer na Marijinem trgu dva nasproti se vozeča kolesarja ognila električnemu vozu, sta trčila skupaj ter oba padla s koles. Eden kolesarjev je pokvaril kolo, drugi se je pa na obrazu poškodoval.

— **Izgubljeno in najdeno.** Gospa Marija Šarčeva je izgubila srebrno žensko žepno uro z dolgo srebrno verižico. Neka dama je izgubila črn polsvilnat dežnik s srebrnim držajem, na katerem sta bili črki »A.V.« Stražnik Jožef Jezovšek je našel sprevedniško ročno torbo. Mitniški paznik Andrej Leskovšek je našel ženske ogrinjajo. Hlapec Anton Uražem je našel denarnico z manjšo vsoto denarja. Izgubil je v soboto g. Alojzij Gorjup na poti od pošte do kinematografa »Ideal« 10 K. Pošten najditelj naj jih odda v Židovski ulici v trgovini Cassig. Srebrno damsko uro s srebrno verižico je našla gospodična Albina Hiti, Dunajska cesta 47. I. nadstropje, kjer jo izgubiteljica tudi dobi.

— **Promenadni koncert »Slovenske Filharmonije«** bo ob ugodnem vremenu danes od pol 7. do pol 8. zvečer pod gradom »Tivolij«.

— **Kinematograf »Ideal«.** Spored za torek 30. sredo 31. julija in četrtek 1. avgusta: 1. Izlet v Uralsko pogorje. (Potovalna slika). Samo zvečer. 2. Zigotto lokomotivni sprevednik. (Velekomično). 3. Strašna ura. (Drama). Samo popoldne. 4. Fric in mali pišček. (Igra bletni Fric Abelard). 5. Zurnal Pathe. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodilji sport, moda itd.). 6. Rodbina Falkenberg. (Zanimiva drama v dveh dejanjih). Samo zvečer. 7. Najnovejši čin Morica. (Velekomično. Igra Prince). — Film Sokolske slavnosti v Pragi je vzela v monopoljski zakup nova češka tovarna za filme »Kincfa« v Pragi in izide ta film šele koncem septembra. Po poročilu te tvrdke se je fotografija izborna obnesla.

Idrija.

— **Na občnem zboru kolesarskega društva »Sloga«** v Idriji se je sklenilo, da društvo prslavi desetletnico svojega obstanka dne 25. avgusta t. l. K tej prslavi se je priglasilo že več vnanjih bratskih društev in posameznih gostov. Zato podpisani odbor že sedaj opozarja vse cenjene člane kakor tudi vse druge kolesarje, da se na dostojen sprejem vseh vnanjih gostov že sedaj pripravljajo. Čas, prostori in spored prslave se še pravočasno naznani.

— **Se ena avtomobilska zveza med Logatcem in Idrijo.** Gospod Siherl v Logatcu si je omislil svoj lasten avtomobil. Vožnjo ž njim prične še ta teden. Za osebni promet bo imel ta avtomobil poseben oddelek in bo tudi proti prahu zavarovan. Želimo najboljši uspeh.

Štajersko.

— **Dedič se iščejo.** 7. decembra 1911 je umrl v Aguilariju, Colorado, avstrijski državljani Pavel Ramšak, alias Drumšak, ki je zapustil premoženja boja do pol milijona šilingov.

MARK TWAIN:

Ljudožrci na železnici.

(Konec.)

Mr. Gaston: »Naletela bi na odpor, in po opravičniku bi obležala en dan, kar bi povzročilo zamudo, kateri se hočete izogniti. Gospod iz Novega Jerseya —«

Mr. Van Nostrand: »Gospoda moja, tujec sem med Vami, odklovanja nisem iskal, ki me je zadelo, in moja skromnost se protivi —«

Mr. Morgan iz Alabame (ga prekine): »Predvprašanje.«

Predlog je bil sprejet in s tem nadaljna debata odrezana. Tudi predlog, da se izvoli predsedstvo, je prodril in gospod Gaston je bil imenovan za predsednika, gospod Blake za zapisničarja; gospodje Holcomb, Dyer in Balduin so bili izvoljeni v volilni odbor, ki ga je imel gospod R. M. Howland kot upravnik živeža pri volitvah podpirati.

Nato je bil sklenjen poluren odmor, med tem so se vršila separata posvetovanja. Na čano znamenje se je zbor zopet sešel, in odbor je priporočal za kandidate gg. Jurja Fergusona iz Kentucky, Lucijana Hermana iz Louisiane in W. Messicka iz Colorado. Poročilo odbora je bilo sprejeto v vednost.

Mr. Rogers iz Missouri: »Gospod predsednik, ker je poročilo zbornici predloženo, predlagam sledeči dodatek: namesto g. Hermana je vstaviti g. Lucijana Harrisa iz St. Louis, ki ga vsi poznamo kot poštenjaka. S tem nikakor nečem postavljati v senco plemenitega značaja in visoke pozicije gospoda iz Louisiane — tega namena nimam. Zelo ga čislam in spoštujem kakor ostali zborovalci; ampak, gospod moja, nihče si ne more prikriti dejstva, da je izgubil teden več mesa kakor kdorkoli drug — nihče ne more utajiti, da je odbor postopal brez glave, bodisi iz nemarnosti ali iz še hujšega vzroka, ko je predlagal moža, ki ima mogoče najčistejše

nagibe, ampak le malo redilne snovi —«

Predsednik: »Odgotujem gospodu iz Missourija besedo. O poštenosti odbora ni dvomiti razen po določbah opravičnika. Kakšno stališče zavzema zbornica napram predlogu tega gospoda?«

Mr. Halliday iz Virginije: »Predlagam k predlogu nadaljni dodatek: Namesto g. Messicka je vstaviti g. Harveya Davisa iz Oregona. Gospodje bi lahko ugovarjali, češ da so g. Davisa napori in pomanjkanje zadnjih dni napravili žilavega; ampak, gospoda moja, ali je sedaj čas, da barantamo o žilavosti? Ali je čas, da se v malenkostih prevzemamo? Ali je čas, da razpravljamo o malopomenbni rečeh? Ne, gospoda moja, kar potrebujemo, je masa — snov, teža, obseg — to je sedaj glavna zahteva — ne talent, ne duhovitost, ne izobrazba. Nujno prosim, da odobrite moj predlog.«

Mr. Morgan (strastno): »Gospod predsednik — ta predlog moram najodločneje pobijati. Gospod iz Oregona je star, in poleg tega so ga same kosti, mesa skoro nič. Vprašam gospoda iz Virginije, če nam je treba juhe ali krepke hrane? Če nas hoče slepiti s senco? Če hoče iz našega trpljenja norce briti z oregonskim strašilom. Pogleda naj naše prepadene obraze, pogleda naše žalostne oči, poslušaj upanja polne utripe naših src in potem ga vprašam, če ostane pri svojem lakotnem sleparstvu? Vprašam ga, če misli na naš brezupni položaj, na naše prežite skrb, na našo temno bodočnost in če ima vzlic temu še pogum, da nam podtika to podrtijo, to razvalino, to omahujoče slepilo, to koščeno, izžeto in brezskočno sukalo s pustih bregov oregonskih? Nikdar in nikoli! (Pohvala.)

Po vroči debati je bil dodatek odklonjen. Na podlagi prvega dodatka je bil postavljen na listo gospod Harris. Potem je bila volitev. Petkrat ni rodila rezultata, v šestič je bil gospod Harris izvoljen z vsemi proti njegovemu glasu. Potem je bilo predlagano, da se njegova izvolitev potrdi še per acclamationem, kar se je po-

nesrečilo, ker je zopet glasoval sam proti sebi.

Mr. Radway je predlagal, da se izvolijo še ostali kandidati in da se začne z volitvijo za zajtrk. Sprejeto.

Pri prvem glasovanju je bila enakost glasov, ker je polovica članov podpirala enega kandidata zaradi mladosti, druga polovica drugega kandidata zastran velikosti. Predsednikov glas je odločil za poslednjega, za gospoda Messicka. Ta sklep je zbudil silno nezadovoljstvo med prijatelji propadlega kandidata Fergusona, in oglašilo se jih je več, da se volitev ponovi. Medtem pa je prodril predlog za odgoditev razprave in zbor se je takoj razšel.

Priprave za kosilo so odvrnile pozornost Fergusonove stranke za nekaj časa od njenih bolečin in ko se je vrnila priložnost, da bi bili ponovili svojo zahtevo, jim je to misel prepodila vesela vest, da je gospod Harris »pripravljen«. Brž smo za silo postavili mizo na naslonjahl sedežev in potem smo s hvaležnim srcem sedli k večerji, ki smo jo zadnjih sedem bridkih dni okusili kvečjemu v sanjah. Kako smo se v kratki uri izpremenili! Prej obupani, bedni, lačni in v smrtne strahu — zdaj hvaležni, veseli in židane volje. To je bila najkrenejša ura mlega življenja. Veter je tulil in podil sneg proti naši ječi, ampak nič več nas ni žalostil. — Harris mi je izborno teknil. Leško bi bil mehkejši, ampak smelo trdim, da mi ni bil noben človek nikoli bolj po godu kot Harris, in da mi ni nihče tako ustregel. Messick je bil sicer tudi dober, četudi je imel haut gout, ampak kar se pristne tečnosti in nežnosti tiče, poznam le Harrisa. Tudi Messick je imel svoje dobre strani, tega ne tajim, ampak za zajtrk je kaj slabo teknil, kakor mumija! Suh — bog pomagaj! — in trd! Oh, pa kako trd! Ne morete si predstavljati — nič podobnega si ne morete predstavljati.

»Pa vendar ne trdite, da —«
»Ne mótite me, prosim Vas. Po zajtrku smo izvolili Walkerja iz Detroita za večerjo. Izboren je bil. Pozneje sem sporočil njegovi ženi. Zaslu-

žil je vso pohvalo. Vedno se bom spominjal Walkerja. Ni bil sicer popolnoma prepečen, ampak zlic temu prav izvrsten. Naslednje jutro smo imeli Morgana iz Alabame za zajtrk. Nedvomno eden najboljših ljudi, kar sem jih kdaj vžil, lep, dobre vzgoje, visoko naobrazen, gladko je govoril več jezikov — gentleman od nog do glave — resničen gentleman in izredno sočen! Za večerjo smo imeli patriarha iz Oregona; pri njem smo se uredali, nedvomno — star, suh, trd, da ni mogoče opisati. Navsezadnje sem dejal: Gospoda moja, storite kakor se Vam zdi, ampak jaz počakam druge volitve. In Grimes iz Illinois je dejal: »Gospoda moja, tudi jaz počakam. Če izvolite moža, ki ga to ali ono priporoča, se Vam rad požen pridružim.« Prav kmalu se je pokazalo, da je bila nezadovoljnost nad Davisonom iz Oregona splošna, in da se ohrani prjetno razpoloženje, ki nam ga je pripravil Harris, je bila odrejena nova volitev; izid: izvolitev Bakerja iz Georgije. Naravnost imeniten! Potem — potem smo imeli Doolittle in Hawkinsa in Mac Elroya (zoper Mac Elroya je govorila majhna in tenka postavica) in Penroda in dva Smitha in Baileya (Bailey je imel leseno nogo, kar je bila očitna izguba, ampak sicer je bil dober) in Indianca in orgljarja in nekega Buchministra — revnega lesenega postopača, ki ni bil za družbo za nič in za zajtrk ne mnogo boljši. Veseli smo bili, da smo ga izvolili, preden je dospela rešitev.

»Torej ste končno vendarle dočakali rešitev?«

»Da, dočakali smo jo svetlega, solnčnega jutra, kmalu po volitvi. Izvoljen je bil John Murphy, in nikoli ni boljše izpadla, to mu rad priznam, ampak John Murphy se je z nami vrnil v vlak, ki nam je došel na pomoč, in je kasneje poročil vdovo Harrisovo —«

»Vdovo po —«

»Vdovo po našem prvem izvoljencu. Poročil jo je in živi srečno, ugledno in zadovoljno. Eh, kakor roman je bilo, veste, kakor bajka! Tu

Umrlj je bil rodom iz Stajerske, in sicer, kakor kaže ime. Slovenec. Njegova domača občina in dediči pa niso znani. Kdor bi tozadevno kaj zvedel, naj se javi s potrebnimi dokazili c. in kr. avstrijskemu konzulatu v Denver, Colorado.

— Poskušen samomor. V četrtek zjutraj sta se sprla v Pobrežju pri Mariboru zakonska Anton in Ana Bauer zaradi neke razglednice, katero je Anton Bauer baje pisal neki 15letni deklici. Mož je začel ženo pretepati, in ker ni nehaj, je klicala žena sosede na pomoč. Ker si pa ni upal nihče mešati v prepir, je žena v obupni zmedenosti skočila iz prvega nadstropja na dvorišče in tam obležala. Nato so šele prihiteli ljudje in poklicali rešilni voz na pomoč. Težko ranjeno ženo so prepeljali v bolnišnico. Ana Bauer je stara komaj 22 let in je poldrugo leto omožena.

Goriško.

— Iz Nabrežine. Uslužbeni južne železnice smo nagajivih šikan vajeni kakor fijakarški konj bja. Naj navedemo najnovjšo provokacijo. Železničarji, stanujoči v oddaljenjših vaseh in na gorenji strani postaje smo imeli bližnjo kozjo pot, po kateri smo hodili v službo in iz službe in po kateri so nam svoji donašali in zdeli. Steza je bila uslužbencem dovoljena, odkar stoji postaja, torej več kot pol stoletja. Pred nedavnim časom so jo zagradili z železnimi vrati, ki pa so bila tri ure na dan odprta; zjutraj za dohod in odhod, opoldne za donašanje kosila in zvečer za odhod in dohod v službo. Zdal pa je kurilniško vodstvo poslalo iz Trsta mlado in naduto človeče, nekega Buhla, ki nam je omenjeno stezo konfisciral in vrata zaklenil, vzdrževalna sekcija pa je vso steno »polišpala«, da nihče ne more čez na postajo! Kako lepi prizori se ponavljajo dan za dnem. Ko nam po vrvi spuščajo kosilo čez steno kakor vsled kolere izoliranim osebam; to lepo enoličnost časih zmoti nezgoda, ki povzroči, da se železnicu namenjeno kosilce raztrese in razlije po tleh. Zdal nam ne kaže drugega, da hodimo pol ure dlje na postajo, ali pa da razpišemo stalno mesto za Zeppelina; kvečjemu še to, da zahtevamo od direkcije, naj odpokliče provokaterja iz Nabrežine in naj dotična vrata zopet dovoli svojim uslužbencem!

Trst.

— Povedali so nam, da dobe v sedanjih dneh časniške suše uredniki »Edinosti« posebno nagrado za vsako laž, ki jo napišejo o socialni demokraciji in o njenih organizacijah. Nagrada je seveda tem večja, čim večja je laž. Tako je n. pr. »Edinost« lažljivo poročala o shodu zidarjev na Vrdelci. Pravi, da jih je bilo 30 (od par tisoč, kar jih je v Trstu) in da gre z organizacijo nizdol. Najprej povemo »Edinosti«, da je bil shod sklican le za zidarje, ki bivajo na Vrdelci. Bilo je to pravzaprav mesečno zborovanje ondotnih članov. Na Vrdelci je kvečjemu nekaj nad 100 zidarjev in od teh je bilo navzočih nad 90, ki so vsi člani, kakor so člani tudi oni, ki se shoda niso mogli udeležiti. Sodrug Petejan je poročal res samo v italijanskem jeziku, to pa zato, ker so poročilo vsi razumeli in niso želeli poslušati enakega poročila v dveh jezikih. Vzrok so pa tudi slovenski narodnjaki sami, ki v dolgih letih svojega vladanja v okolici niso znali to ljudstvo naučiti slovenskega jezika. Naj se prime »Edinost« sama za nos. Bolje bi pa bilo, da bi bila poročala »Edinost« o shodu zidarjev, ki ga je sklicala N. D. O. pretečeni teden in kjer je bilo navzočih celih 12 morda zidarjev.

— Ljudski oder naznanja, da se odslej naprej v torkih ne bodo izposojale knjige.

— Redarstveno ravnateljstvo v službi slovenskih narodnjakov. Da so bili slovenski narodnjaki od nekaj služabniki policije, je neslavna resnica. Ali, da stopi policija naravnost v narodnjaško službo, ne bi bil nikdar pričakovati. Ako je že tako, da ne moremo živeti brez policije, bi se smelo, da ne zahtevamo, da vrši svojo dolžnost tam, kjer je res potrebna in nepristransko. O pristranosti policije bi se lahko veliko govorilo, čeravno se je o tem poglavju redarstva že veliko pisalo. O policiji vemo n. pr. že od nekaj, da rada šikanira delavce in da se vmešava v spore med delavci

je moja postaja, pa se moram posloviti. Če boste imeli kaj prostega časa, Vas veselo pozdravim pod svojo streho. Ugajate mi; rad Vas imam. Skoro tako rad kakor Harris. Na svidenje, gospod, in srečno pot!

Odšel je. Še nikoli vse svoje žive dni nisem bil tako omanjen, preplašen in v strahu! Ampak moja duša se je veselila, da je odšel. Vzlic blagemu značaju in prijetnemu glasu me je kar potreslo, če se je ozrl s svojim lačnim očesom name, in ko sem čul, da ga nevarno čuvstvo veže do mene in da me sporeja z rajnikom Harrisom, mi je otrpnilo srce. Na vso moč sem bil zmeden. Nič nisem dvomil nad njegovimi besedami — vsak stavek je imel na sebi pečati resnične resnobe; ampak strahotne podrobnosti so me prevzele in zmedle moje misli. Opazil sem izprevodnika, da me gleda. »Kdo je ta mož?« ga vprašam.

»Poslanec je bil, in sicer dober poslanec. Ampak nekoč ga je na železnici zalotil snežni metel in bil bil kmalu gladu poginil. Tako prezebel je bil in izlakoten, da je obolel in bil več mesecev od pamet. Sedaj je zopet dober in trpi le na fiksni ideji; če se spomni dogodkov, ne lenja prej, dokler ni povzil vsega vagona. Tudi sedaj bi bil pohrustal vso družbo, da ni izstopil. Njih imena ima v glavi kakor naštevanko. Če je vse razen sebe povzil, pravi: »Ko je prišel čas za volitev zajtrka in ker ni bilo opozicije, sem bil izvoljen jaz; odstopil sem brez ugovora. Tako sem tu.«

Neizrekljivo sem sem čutil olehčanega, ko sem izvedel, da sem poslušal nedolžne fantazije blaznika in resnične dogodilja krvoločnega ljudžrca.

Samo pri tvrdki

== Glejte skozi proti luči! ==

== Glejte skozi proti luči! ==

Cenik zastoj in poštine prosto

in delodajalci, ki jo prav nič ne tangirajo in da gre njen nastop pri takih sporih vedno v prilog delodajalcem. Pri policiji so delavci vedno krivi. Sedaj se je pa začela naša tržaška policija vmešavati v boj med našimi organizacijami in N. D. O. Seveda v prilog poslednje, kateri gre čez mero na roko, kakor da je ravnatelj policije odbornik slavne N. D. O. Delavci stopijo v stavko. Vseeno je, zakaj. N. D. O. pošlje na mesto stavke policijo. Zavedni zidarji, prepričani, da vrše kulturno in koristno delo, skušajo organizirati neorganiziranega zidarja. Ta se noče organizirati. Delavci nočejo delati z neorganiziranim, ki gre takoj k N. D. O. in ta pošlje proti organiziranim zidarjem — policaje, katerih dobi na policiji na razpolago, kolikor jih hoče. Organiziran zidar se skrega z neorganiziranim. Neorganizirani razžali organiziranega. Poslednji obdaruje prvega s poštno klopoto. Neorganizirani, ki je dobil klopoto, preti z nožem in gre k N. D. O. Tam se napravi protokol in se falzificira resnica, nato gre N. D. O. na policijo, ki pošlje svoje redarje, naj arretirajo razžaljenega zidarja in ga obdrže v zaporu. Oni, ki je razžalil in pretil, ostane seveda prost. Izvedeli smo, da je vsemu takemu nekorektnemu postopanju policije kriv njen resnični ravnatelj gospod narodnjak Mahkovec. Mannussi, ki je po imenu ravnatelj, ne more proti Mahkovcu nič. Gospod Mahkovec je človek in ima pravico imeti svoje politično prepričanje in tudi svoje narodne ideale. Toda lahko zahtevamo od njega, da pusti, kadar opravlja svojo službo, svoje politično prepričanje doma. Ako misli gospod Mahkovec, da bo smel nemoteno izrabljati svoj uradniški vpliv v nacionalistične svrhe, se prokletu moti. Ako imenovani gospod še ne ve, mu povemo, da nima pravice šikanirati delavstva brez potrebe in da se to delavstvo tudi ne bo dalo šikanirati od vsakega policijskega ravnatelja. Tem manj bo molčalo, ako se bo vršilo tako šikaniranje po nalogu gospe de »Narodnega doma«, do katerega je imenovani gospod preveč nagnjen. Tržaško delavstvo je že mnogokrat pokazalo, da ne trpi takih reči. Torej gospod Mahkovec, pozor!

— Kuga v Trstu. Zdravstveno stanje obeh za kugo obolelih mornarjev parnika »Amphitrite« se je obrnilo na boljše. Od mornarjev, ki so pod zdravstvenim nadzorstvom, ni obolel nobeden. Če se ne pripeti tekem 5 dni noben slučaj obolenja, dobi parnik libero pratio.

— Od gruča pokopan, 12letni Karol Štoka iz Kontovelja se je igral z nekim dečkom pri Barkovljah ob cesti, kjer je bilo navoženega mnogo gruča. Nakrat pa se je počel gručati udirati pod nogami dečka in deček, ki se ni mogel pravočasno rešiti, je ostal v gruču zakopan. Pritekli oče, ki je v bližini užival od dečka pri nešeno kosilo, in drugi ljudje so revčka sicer še živega izkopali, a bilo je zaman. Deček je koj potem izdahnil.

— Samomorilec v vodnjaku. 62letni Anton Čehovin se je v Trstu v samomorilnem namenu vrغل v star precej globok vodnjak. Čehovin je že večkrat pred obupnim korakom izjavil, da se vrže v vodnjak. Govori se, da je bil nevrasteničen.

Zanesljivo znamenje za dobroto

»Pravega Franckovega kavinega dodatka« so mnogotere ponaredbe, zaradi tega je treba pri kupovanju natančno paziti na podpis in tvorniško znamko »kavini mlinček«. Tvornica v Zagrebu.

Proces proti Jukiću in tovarišem.

Zagreb, 29. julija. Ob velikanskih »varnostnih« pripravah se je danes pričel naznanjeni proces proti dvanajsternim dijakom, ki jih državno pravdnštvo v Zagrebu toži:

1. Luko Jukića, da je dne 8. junija z namenom, da ubije kraljevskega komisarja, čakal v Kovačevičevi gostilni v zasedi, potem z browningovo pištolo kalibra 6 in pol cm. na 90 cm. dalfave streljal na avtomobil in pri tem zadel banskega svetnika Ivo pl. Hervoića, vsled česar je ta dne 25. junija umrl; da je na stražnika Petra Borščaka, ki ga je zasledoval, oddal tri strele, hoteč ga ubiti in ga tretjič zadel, tako da je bil na mestu mrtev, da je dalje na Stroßmayerjevi promenadi z namenom, da ga ubije, streljal na policijskega uradnika Fučkarja in ga pod očesom težko ranil;

Cvijić, Cesarec, Bublic, Naidhardt, Horvatin in Horvat so toženi, da so pripravljali atentat s svetom, s hvalo in z navodili, da so namenoma dali povod zanj, da so bili z Jukićem v sporazumu in imeli tudi brez njega več se-

stankov, ter sklenili, da naj odloči žreb, kdo da naj izvrši atentat. Cvijić je tožen, da je z Mukićem in Naidhardtom skril v votli vrbi na Šalati razstreljiva, ki jih je bil Jukić dobil v Srbiji, da je dne 5. in 6. junija z onima dvema izdelal bombo in da je po procesiji Rešnjega telesa zahteval od Jukića revolver, češ da bo sam streljal na komisarja, ker Jukić pri procesiji ni imel poguma, da bi bil to storil; Cesarec je Jukiću očital, da je strahopetec in pljunil pred njim; Bublic je opozoril Jukića, da se bo komisar udeležil jubilejne stavnosti svojega brata in da bo na vožnji tja in nazaj prilika za atentat; od Horvata je prijavil pištolo, zastavil Cvijičevo uro za 8 kron in kupil za to 25 patron. Pred atentatom je sam izročil Jukiću pištolo in patrone, Badalić, Narančić, Dolenc, Gologara, Šarinić so toženi, da so vedeli za namen atentata.

Sodnijska palača na Zrinjskem trgu je zastražena kakor trdnjava. Vstopnico na razpravo je bilo skoraj nemogoče dobiti. Sodišče se je baje balo kakšnega atentata in zaraditega so se izdajale vstopnice samo osebam, ki jih pozna sodišče. Vsled tega je dvorana tako slabo zasedena kakor pri kakšnem čisto brezpomembnem procesu. Pač pa je po vsem poslopju in tudi v dvorani vse polno žandarjev in policijskih agentov.

Obtoženci so toliko ločeni, da sede vsi razun Jukića v eni vrsti na prostoru, kjer so navadno obtoženci, za njimi v prvi vrsti poslušalce pa Jukić.

Zagreb, 29. julija. Kmalu po 8. zjutraj vstopi senat s sodnim predsednikom Wendlerjem na čelu v dvorano. Sedeži časniških poročevalcev so gosto zasedeni. Poleg Jukića stoji dvoje žandarjev.

Obtožbo zastopa državni pravdnik dr. Marković.

Zagovorniki so dr. Prebeg, dr. Dušan Popović, dr. Srgjan Budisavljević, dr. Kadušić, dr. Thaler.

Komaj je sodni dvor na svojem prostoru, vstane Jukić in zakliče: »Preden se prične razprava, naj izda državni pravdnik

tiralicu proti kraljevskemu komisarju, ki je zagrešil roparski umor nad hrvatskim narodom.

Predsednik: Mirujte!

Jukić: Jaz ne morem mirovati, dokler ostanje na Hrvaškem taki zločini nezakaznani.

Predsednik: Bodite mirni! To je prostor, kjer se vrši pravo in pravičnost.

Jukić: Na Hrvaškem ni ne prava ne pravičnosti.

Predsednik: Sedite, drugače Vas moram kaznovati.

Jukić: Preden sodite mene, sodite pravega krivca. (Jukić sede.)

Predsednik: Pričenja se glavna razprava proti Jukiću, obtoženemu hudodelstva umora.

Jukić: Zločinec je kraljevski komisar!

Predsednik da poklicati priče, ter jih po formalnem opominu, da morajo govoriti čisto resnico odpusti do srede. Na to vpraša Jukića: Kdo je Vaš zagovornik?

Jukić: Meni ni reba zagovornika: Kdor sem ne more drugače braniti, prime za palico, pa bije na desno in na levo.

Predsednik: Mirujte. Saj ste bili v preiskavi zelo mirni.

Na vprašanja o generalijah odklanja Jukić odgovor.

Ostali obtoženci oddajo mirno svoja generalija. Ko je na vrsti 18letni dijak realne gimnazije Cesarec, ga vpraša

predsednik: Ste li rimsko katoliške vere?

Cesarec: Prištevajo me tja.

Nato utemeljuje Jukićev zagovornik dr. Prebeg svoj predlog, da naj se Jukić zaradi svojega duševnega stanja

zdravniško opazuje.

Dr. Prebeg se pozivlje na zdravniško izpričevalo garnizijske bolnice v Budimpešti, v katerem pripisujejo zdravniku Jukiću dražljivo slabost kot izraz psihopatične nature, katero označujejo trajne depresije in zmedenost stanje; nadalje trajno hujšanje. Psihopatično naravo karakterizirajo sledeči znaki degeneriranja: Desna punčika je manjša od leve; uhlja sta prarastla. Bolezen se je razvila tekem službe iz prirojenega razpoloženja. O poteku bolezni pravijo vojaški zdravniki, da je bolezen kronična; zdravljenje je imelo dober, toda ne trajen uspeh. Nadalje izrekajo vojaški zdravniki mnenje, da je okrevanje pač mogoče, toda šele v enem ali dveh letih, ter da je za vojaško službo povsem nesposoben. Naposled opozarja dr. Prebeg, da sta bila Jukićev ded in oče umobolna in da je ena njegovih sester v deželni umobolnici v Sarajevu. Naposled omenja dr. Prebeg, da je policija našla bombo, ki je bila skrita na Šalati in bi bila takrat lahko preprečila atentat; s svojo nemarnostjo je zagrešila, da se je napad mogel izvršiti. (Kdove, če je bila samo nemarnost?)

Dr. Popović predlaga, da se preišče duševno stanje obtoženega 18letnega Neidhardta.

Drž. pravdnik Marković se upira obema predlogoma.

Sodišče sklene, da se predloga odklonita, pokličeta se pa dva sodnijska psihiatra, ki bosta opazovala obtoženca tekem razprave in potem oddala svoje mnenje.

Dr. Prebeg in dr. Popović naznanita ničnostno pritožbo.

Nato se čita obsežna obtožnica, katere glavno vsebino smo že objavili. Čitanje traja do dveh popoldne.

Pri koncu razprave se je dogodil majhen incident. Jukić je nenadoma vstal in hotel zapustiti dvorano. Predsednik ga je posvaril, da naj ostane na mestu. Jukić se ni zmenil za njegove besede. Nato sta žandarja pohitela za njim in eden ga je sunil.

Zagovorniki in ostali obtoženci so glasno

protestirali proti žandarjevemu ravnanju. Predsednik je posvaril žandarja.

Ob 2. se je seja zaključila. Jutri zjutraj bo Jukić zaslišan.

Zagreb, 29. julija. Državno pravdnštvo je zaplenilo vse liste razun uradnih »Narodnih Novin« zaradi poročila o Jukićevem procesu.

Zadnje vesti.

SRBSKA CERKVENA AVTONOMIJA.

Zagreb, 30. julija. Srbska radikalna stranka ima v petek v Novem Sadu konferenco, ki se ima baviti z odpravo srbske pravoslavne cerkvene avtonomije. Srbska samostalna stranka predlaga, da se skliče v Budimpešto protesten shod, katerega naj bi se udeležile vse srbske stranke.

OGRSKO.

Kovacev proces.

Budimpešta, 30. julija. Grof Koloman Tisza, brat Štefanov, trdi, da so opozicionalni poslanci v zvezi z nekim članom magnatske zbornice Kovascu sugerirali (?) napad na Štefana Tiszo. Koloman Tisza pravi, da bo tudi na glavni obravnavi tako pričal.

NAPAD NA KAŠKO SMODNIŠNICO.

Kaša, 30. julija. Ob eni ponoči je zapazila straža pri smodnišnici nekega moža v žitnem polju. Stražnik mu je zaklical, naj se ustavi, ker tega ni storil, je stražnik ustrelil. Neznane pa je streljal z revolverjem na stražo. Neznane je zbežal.

NEZGODE V GORAH.

Inomost, 30. julija. Iz Rabenspitze ob Achen-skem jezeru je padel vpkoleni polkovnik Bussu iz Dunaja in obležal mrtev. — Na Mahnkopfu pri Imstu je pri nabiranju planink ponesrečila gospodična Kimmmerjeva iz Vratislave. Bila je takoj mrtva. — Na Rdeči steni ob Karerskem jezeru je padel profesor dr. Wiesing iz Vratislave in je smrtonovarno ponesrečil.

Salcburg, 30. julija. V nedeljo je bilo v bližnjih gorah mnogo nezgod. Na Hohenstaufenu se je ubil inženir Lehe, ker se mu je utrgala vrv. Na Saletalpi je spodrsniko dijaku Bergerju, pa je padel v Kraljevsko jezero in utonil.

NEZGODE NA VODI.

Toblach, 30. julija. Pri veselici na jezeru se je prevrnil čoln s štirimi osebami. Dve sta utonili, dve osebi so rešili.

Magdeburg, 29. julija. Na stari Labi se je prevrnil čoln; dvoje deklet in en mladenič so utonili.

Kljev, 29. julija. Pri regati se je prevrnil motorni čoln. Deset oseb je utonilo.

Pariz, 29. julija. Snoči je neki parnik na Girondi pri Bordeauxu prekuclen čoln, v katerem je bilo šest oseb. Eno so rešili, ostale so ubile lopate parnikovega kolesa.

NEZGODA PRI IZKRCANJU.

Binc, 30. julija. Na morski obali pri Bincu se je podrla ograja mostiča, ki vodi od morja k obali. 200 oseb je šlo čez mostič, od katerih je polovica padla v morje. Doslej so potegnili 14 trupel iz vode. Moštvo parnika je veliko izletnikov rešilo.

GENERALNA STAVKA V BELGIJI.

Brusel, 30. julija. Izvrševalni odbor socialno demokratične stranke v Belgiji je razposlal več milijonov letakov po vsi deželi, s katerimi naznanja, da prične prihodnji teden 600.000 delavcev z generalno štavko, ki bo trajala šest tednov, ako vlada ne dovoli takoj splošne, enake in direktne volilne pravice.

STAVKA TRANSPORTNIH DELAVCEV KONČANA.

London, 30. julija. Transportni delavci v londonski luki so končali stavko, ki je trajala od srede meseca maja. Stavkovni komite pozivlja delavce, naj prično takoj z delom, ker ni mogoče doseči nobenega sporazumljenja s podjetniki.

NADŠKOF FISCHER BOLAN.

Kelmorajn, 30. julija. Nadškof kardinal Fischer je obolel. Njegovo stanje je zelo nevarno.

TURČIJA.

Carigrad, 30. julija. Nova vlada, ki se šele danes predstavi zbornici, bo po prečitaniu vladnega programa, ki bo najbrže v parlamentu odobren, vložila predlog: 1. Razpust parlamenta je absolutna pravica sultana. 2. Volilne proteste in volilne zapisnike preišče senat.

Sporazum med mladoturki in ligo.

Carigrad, 30. julija. Med mladoturki in vojaško ligo se vrše pogajanja, da se po razpustu zbornice preprečijo eventualne reakcionarne struje.

JAPONSKI CESAR — UMRL.

Tokio, 30. julija. Snoči je umrl mikado v starosti 60 let. (Vladati je začel Mutsuhito s 15 leti. Umrl mikado je 120. član vladarske rodovine Džiumu Tenjo, ki vlada na Japonskem že od leta 660 pr. K. Mikado je imel 13 otrok, 5 dečkov in 8 deklic. Od dečkov so umrli vsi, razen princa Jošihita, ki bo njegov naslednik. Prestolonaslednik je evropsko vzgojen, star je 33 let.)

ROPARSKI UMOR.

Novi Jork, 29. julija. Roparji so umorili polkovnika Roquette, ki se je odlikoval v burški vojni. Roparji so odnesli iz njegovega stanovanja vse dragocenosti. Policija ni doslej izsledila morilcev.

Novice.

* Grozodejstva. Pred kratkim smo poročali o »hudičevem paradizu« v Južni Ameriki. Sedaj prinašajo novojoški listi vesti o novih grozodejstvih. Charles Meyer se je pravkar vrnil

